

O online izložbi ilustracija Branka Barača povodom 120-te obljetnice rođenja Dobriše Cesarića

Grafoekspresija: Cesarićeva liričnost u Baračevim ilustracijama

Osječki crtač Branko Barač, inspiriran liričnošću Cesarićevih stihova, a povodom 120-te obljetnice rođenja pjesnika Dobriše Cesarića, po kome naša škola i nosi ime, ilustrirao je četrdesetak crno bijelih crteža i desetak u boji u kojima iznosi svoj doživljaj Cesarićevih stihova pretočenih u likovnu ekspresiju, Baračevu grafoekspresiju.

Stih, vizualizacija, ilustracija

Kronologija nastanka ilustracija slijedila je koncept: prvo, ilustrator čita Cesarićeve pjesme po vlastitom odabiru, potom ih prema doživljaju i vlastitom čitateljskom dojmu vizualizira (stvara zamišljenu sliku, motiv crteža...) i naposljetku crtanjem izražava svoju ekspresiju. Iz jedne pjesme, ili ponekad samo nekoliko stihova, iznjedri jedan crtež. No, tu ekspresija ne staje! Tako iz vizualizacije samo jedne pjesme nastaje i više ilustracija, u ovoj izložbi povezanih u ciklusnom nizu (*Voćka poslije kiše, Tiho, o tiho govori mi jesen, O sati sumnje, sati bola, Trubač sa Seine (Matoš u Parizu)* i njemu omiljen *Povratak (Ko zna, ah niko ništa ne zna, krhko je znanje...)*).

Pero, tuš i akvarel

Tehnika kojom se Barač služi u ovom likovnom opusu jest „pero i tuš (prethodno crtano olovkom, a potom tuširano)“ kako Barač u prepisci s dr.sc. Igorom Gajinom navodi u elektronskom pismu od srpnja 2021. godine. „Neke crteže sam oslikao četkicom laviranim tušem, a neke sam prskao tušem četkicom za zube (upotrijebljenom)“ piše Barač nadalje istom sugovorniku.

Poneke crno bijele ilustracije Barač fluidno kolorira akvarelom (*Tišina, Voćka poslije kiše, Tiho, o tiho govori mi jesen, Kad budem trava, Trubač sa Seine (Matoš u Parizu), Jesenja pjesma, U spomen Sergeju Jesenjinu i Vagonaši*). U postavljenoj izložbi grupirane su u zajednički ciklus, iako svaka izvrsno funkcionira i zasebno.

U potrazi za Cesarićevim likom

Izložba nas vodi u potragu za Cesarićevim likom na svakom crtežu i ilustraciji, *negdje portret, negdje oči, profil, cijela figura...* objašnjava Barač.

Lik Dobriše Cesarića ponegdje je jasno uočljiv, dok je na drugim crtežima skriven i traži gledateljevu angažiranost u potrazi za likom ili samo fluidno naglašenim obrisom.

Tako portreti Dobriše Cesarića dominiraju na grafoekspresijama: *Povratak, Oblak, Ljubav, Spoznanje, O sati sumnje, sati bola* i *Pjesma mrtvog pjesnika*.

Cesarićev profil pronalazimo u ilustracijama *Mjesečina, Breze na ulici, Balada iz predgrađa* i *Tiho, o tiho govori mi jesen*.

Figura Cesarićeva lika kreće se od ilustracije *Breze na ulici* do ilustracija koje likovnošću dinamiziraju pjesme *Bez oproštaja*, *U suton*, *O sati sumnje*, *sati bola*, *Kasna jesen*, *Jesenja pjesma*, *Voćka poslije kiše*, *Trubač sa Seine (Matoš u Parizu)* i *Tišina*.

Skriveni lik i obrisi lika Dobriše Cesarića pozivaju na igru potrage za Cesarićevim likom gdje je skrivenost lika zanimljivo uklopljena u druge likovne motive same ilustracije. Tako se ona skriva ponegdje u prozorskom oknu, granju, plotu, mjesecu, na tabanu stopala, raslinju trave, slapu kapljica ili slapu lišća, stranicama knjiga, tik uz volijeru ili pak samo u Cesarićevom autogramu (*Tiho, o tiho govori mi jesen*, *Balada iz predgrađa*, *Zapis o zimi*, *Pukotina ima svaki život*, *Mrtvačnica najbjednijih*, *Kad budem trava*, *Slap*, *Pjeni se more*, *Povratak* i *Orao u volijeri*).

O konceptu izložbe

Posjetitelji u ovoj online izložbi mogu vidjeti trideset i četiri crno bijelih Baračevih ilustracija. Neke od njih autor boji tehnikom akvarela i takvih je uvršteno desetak, a sam ilustrator, inspiriran već nastalim ilustracijama, stvara i nadalje. Uz svaku ilustraciju možete pročitati i Cesarićevu pjesmu kojom je autor ilustracija inspiriran.

Nadalje, uz Baraču omiljene pjesme *Povratak* i *Vagonaši* ugrađene su i reprodukcije Baračeve govorene interpretacije nastale u trenucima stvaralačke inspiracije ... ili lirskog predaha u iscrpnom traženju Cesarićeve poetičnosti.

I sam ilustrator donosi pisani trag o nastajanju ciklusa ilustracija posvećenih pjesniku Dobriši Cesariću u tekstu *Dobrišinih 120 godina*.

O Baračevim ilustracijama iscrpno piše i dr. sc. Igor Gajin čiji tekst *Poetografije Branka Barača iz melodije Cesarićevih pjesničkih slika* o viđenju povezanosti liričnosti i likovnosti oplemenjuje i naposljetku zaokružuje priču ove izložbe.

Izložba mami, vodi od ilustracije do ilustracije: pronađi lik Cesarića na crtežima, prisjeti se i Cesarićevih stihova, dopusti neka te prožme likovnost liričnosti Cesarićevih pjesničkih slika ... i potakni u sebi doživljaj, ideju, jedinstvenu stvaralačku ekspresiju!

Osijek, siječanj 2022.

Autorica izložbe:

Snježana Laksar, prof. i dipl.knjižničar